

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 362/2010-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. septembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. O. M., S., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 41 ods. 1 a 4 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Humenné v konaní vedenom pod sp. zn. 19 P/371/2008 a jeho uznesením zo 16. marca 2010 a postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 10 CoP/4/2010 a jeho uznesením z 30. júna 2010, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. O. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. septembra 2010 doručená sťažnosť JUDr. O. M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 41 ods. 1 a 4 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“)

v konaní vedenom pod sp. zn. 19 P/371/2008 a jeho uznesením zo 16. marca 2010 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 CoP/4/2010 a jeho uznesením z 30. júna 2010 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol, že „je účastníkom konania vo veci mal. A. M. vedenej na Okresnom súde v Humennom pod sp. zn. 19 P/371/2008. Okresný súd zamietol návrh sťažovateľa na prerušenie konania a odvolací súd rozhodnutie okresného súdu potvrdil. Oba súdy svoje rozhodnutia odôvodnili tým, že maloletý A. M. si neželá stretávať sa s otcom a podľa súdov nie je dôvod prerušiť konanie o zákaze styku otca s mal. synom do doby právoplatného rozhodnutia v trestnej veci vedenej voči sťažovateľovi na Okresnom súde v Kežmarku pod sp. zn. 1 T 74/05. Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že v trestnej veci je už od júla 2004 obvinený a od mája 2005 obžalovaný pre tr. čin podľa § 215 ods. 1, 2 Tr. zák., ktorého sa údajne mal dopustiť voči svojej manželke a maloletému synovi. Do dnešného dňa uvedená trestná vec hoci trvá už siedmy rok nebola ani raz súdom rozhodnutá...

Sťažovateľ poukazuje na obe rozhodnutia všeobecných súdov, kde sa uvádza, že konanie vo veci 1 T 74/05 nie je pre rozhodnutie o styku otca so synom dôležité, pretože syn si neželá otca nikdy vidieť. To, že syn je zmanipulovaný duševne chorou matkou, že nie je schopný v obave, že už otca, čo sa o neho staral od jedného roka do troch rokov aj na rodičovskom príspevku už nikdy neuvidí a nebude s ním „povedať pravdu a to, čo skutočne cíti, súdy vôbec nezaujímajú. Podľa sťažovateľa nebol žiaden zákonný dôvod /naliehavosť záujmu/ na vydaní predbežného opatrenia o zákaze styku otca so synom. Niet ani dôvodu pre konanie o zákaze styku otca do rozvodu manželov. Podľa sťažovateľa v situácii, keď žije odlúčene od syna a vôbec sa s ním nestretáva, keď rozvod manželov sa od roku 2004 ani nezačal a bude najmenej tri či viac rokov ešte trvať, nie je vhodné ani v záujme maloletého, aby súd v tejto veci konal. Rozvodové konanie nie je dôvodom na zákaz styku. Trestná vec sa iba od začiatku v budúcnosti začne. Teda pri prezumpcii neviny je postup súdov zásahom do základných práv sťažovateľa.“.

Sťažovateľ poukázal na to, že podľa jeho názoru „*Postup odvolacieho ale aj prvostupňového súdu zasahuje do práva sťažovateľa /nepochybne aj do práva maloletého syna, ktorý je však v starostlivosti matky/ v zmysle ústavy. Postup súdov, ktoré odmietli prerušiť konanie do doby právoplatného skončenia trestnej veci 1 T 74/05, je zásahom do prezumpcie neviny vo vzťahu k sťažovateľovi. Taktiež stav odlúčenosti syna od otca, ktorý nepochybne vyvolal jeho psychické problémy od decembra 2005 je zásahom do základného práva sťažovateľa. Jediné dieťa je otcovi odňaté. Súdny navyše vytvárajú ďalšiu dlhodobú prekážku, ktorá aj v situácii neviny potvrdenej rozsudkom súdu v trestnej veci zabráni na dlhú dobu sťažovateľovi v stretávaní sa s jediným dospelým synom! Pokiaľ ústavný súd neakceptuje tvrdenia sťažovateľa, bude tento donútený k poslednej možnosti, ktorá mu ako otcovi a manželovi vo vzťahu k chorej matke zostáva a tou je podanie žaloby na odňatie spôsobilosti na právne úkony matky...*

Z rozhodnutí všeobecných súdov možno vyvodit', že považujú sťažovateľa za vopred vinného zo spáchania skutku vo veci 1 T 74/05. Pritom je nepochybné, že okrem trestného konania niet iného dôvodu na konanie o zákaze styku otca s mal. synom. Preto postup súdov je v rozpore s právom sťažovateľa v čl. 50 ods. 2 ústavy.

Všeobecné súdy závažným spôsobom zasiahli do práv sťažovateľa vyplývajúcim jednak z jeho postavenia rodiča ale aj z postavenia obžalovaného. Právny názor súdov je svojvôľa a svedčí o tendenčnom prístupe – obžalovaný teda vinný! Syn dnes už v puberte vplyvom súdov zrejme celkom stratí vzťah k otcovi. To dáva aj sťažovateľovi právo na finančné zadosťučinenie.“

V súvislosti s uvedeným sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1./ Základné právo JUDr. O. M. garantované v čl. 41 ods. 1, ods. 4 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní Krajského súdu v Prešove sp. zn. 10 CoP/4/2010 a Okresného súdu v Humennom sp. zn. 19 P/371/2008 bolo porušené.

2./ Zrušuje uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 10 CoP/4/2010 zo dňa 30. júna 2010 ako aj uznesenie Okresného súdu v Humennom sp. zn. 19 P/371/2008 zo dňa 16. marca 2010 a prikazuje Okresnému súdu v Humennom vo veci opätovne konať.

3./ JUDr. O. M. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 20.000,- Eur, ktorú sumu sú Krajský súd v Prešove a Okresný súd v Humennom spoločne a nerozdielne povinní zaplatiť na jeho sporožirový účet... do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia. “

Okrem uvedeného sťažovateľ žiada, aby mu ústavný súd ustanovil právneho zástupcu na konanie pred ústavným súdom a priznal mu trovy právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným

právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (napr. I. ÚS 124/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05, II. ÚS 132/06).

Sťažovateľ namieta, že k porušeniu jeho označených základných práv došlo v súvislosti s rozhodovaním o jeho návrhu z 8. marca 2010 na prerušenie konania o zákaze styku otca s maloletým synom.

1. K namietanému porušeniu označených základných práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 P/371/2008 a jeho uznesením zo 16. marca 2010

Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná len vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Proti namietanému uzneseniu okresného súdu a postupu, ktorý prechádzal jeho vydaniu, mohol sťažovateľ podať odvolanie (čo aj využil), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou namietal porušenie svojich ústavou garantovaných práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 P/371/2008 a jeho uznesením zo 16. marca 2010, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 50 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 CoP/4/2010 a jeho uznesením z 30. júna 2010

Sťažovateľ namietal v prvom rade porušenie zásady prezumpcie neviny garantovanej čl. 50 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 50 ods. 2 ústavy sa každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

Vychádzajúc zo svojej doterajšej judikatúry v nadväznosti na § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku ústavný súd zdôrazňuje, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

V odôvodnení napadnutého uznesenia okresného súdu, ktorým malo byť porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 50 ods. 2 ústavy, sa v súvislosti s trestným stíhaním sťažovateľa uvádza, že *„rozhodnutie v tomto konaní nezávisí len od konečného rozhodnutia v trestnej veci vedenej na Okresnom súde v Kežmarku pod číslom 1 T/74/2005 proti otcovi maloletého pre trestný čin týrania blízkej osoby a zverenej osoby a toto trestné konanie proti otcovi môže mať význam pre rozhodnutie súdu v tejto veci, ale závisí aj od iných skutočností, ktoré by preukázali záujem dieťaťa na zákaze styku s otcom“*.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia, ktorým potvrdil správnosť napadnutého uznesenia okresného súdu, na súvislosť s prebiehajúcim trestným konaním vedeným proti sťažovateľovi poukázal iba informatívne s tým, že táto okolnosť nemala žiadny význam vo vzťahu k rozhodovaniu o odvolaní sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu okresného súdu, ktorým bol návrh sťažovateľa na prerušenie konania o zákaze jeho styku s maloletým synom zamietnutý.

Prezumpcia neviny je jedným zo základov spravodlivého trestného konania. K jej porušeniu dôjde, ak výroky príslušnej úradnej osoby („public official“), ktoré sa týkajú osoby obvinenej z trestného činu, odrážajú alebo vyjadrujú názor, že je vinná, a to ešte pred tým, ako bola jej vina preukázaná v súlade so zákonom. Dokonca aj pri absencii formálneho

konštatovania postačuje tiež argumentácia nasvedčujúca tomu, že úradná osoba považuje obvineného za vinného (napr. *Daktaras v. Litva*, § 41 a obdobne *Allenet de Ribemont v. Francúzsko*, § 35).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo svojej judikatúre poukazuje na základný rozdiel vo výrokoch úradných osôb, ktoré majú vzťah k prezumpcii neviny (napr. *Adam Wloch v. Poľsko* z 26. januára 1999). Podľa judikatúry ESLP trebarobiť rozdiel medzi výrokmí, ktoré odrážajú alebo vyjadrujú názor, že dotknutá osoba je vinná, a výrokmí, ktoré iba vyjadrujú stav podozrenia („a state of suspicion“). Prvé porušujú prezumpciu neviny, zatiaľ čo druhé boli považované za prijateľné alebo vyhovujúce („unobjectionable“) v rôznych situáciách posudzovaných ESLP (napr. *Lutz v. Nemecko*, rozsudok z 25. augusta 1987, séria A, č. 123, § 62, *Englert v. Nemecko*, rozsudok z 25. augusta 1987, séria A, č. 123, § 39, *Nölkenbockhoff v. Nemecko*, § 39 a *Leutscher v. Holandsko*, rozsudok z 26. marca 1996, č. 52/1994/499/581, § 31).

Skutočnosť, či namietané výroky úradnej osoby porušujú prezumpciu neviny, má byť posudzovaná v kontexte osobitných okolností, za akých boli tieto výroky urobené (*Daktaras v. Litva*, § 43, *Adolf v. Rakúsko*, rozsudok ESLP z 26. marca 1982, séria A, č. 49, § 36 – § 41).

Ústavný súd v okolnostiach daného prípadu posudzoval, či v odôvodnení napadnutého uznesenia krajského súdu sú také skutkové a právne závery, z ktorých by bolo možné vyvodit', že došlo k porušeniu zásady prezumpcie neviny garantovanej čl. 50 ods. 2 ústavy. Ústavný súd po dôslednom preskúmaní napadnutého rozhodnutia krajského súdu (aj v kontexte odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okresného súdu) dospel k záveru, že námietky sťažovateľa týkajúce sa namietaného základného práva sú nedôvodné.

Ústavný súd poukazuje aj na to, že konanie o zákaze styku otca s maloletým nie je konaním, v ktorom by sa rozhodovalo o trestnej činnosti sťažovateľa, ale týka sa rozhodovania o občianskom práve, a preto naň nemožno relevantne aplikovať základné

právo podľa čl. 50 ods. 2 ústavy, ale iba základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, porušenie ktorého však sťažovateľ nenamietal.

Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 50 ods. 2 ústavy namietaným postupom a rozhodnutím krajského súdu v napadnutom konaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

3. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 CoP/4/2010 a jeho uznesením z 30. júna 2010

Podľa čl. 41 ods. 1 ústavy manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.

Podľa čl. 41 ods. 4 ústavy starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím na základe zákona.

Podľa názoru sťažovateľa postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho uznesením sp. zn. 10 CoP/4/2010 z 30. júna 2010 došlo aj k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy. Napriek pomerne značnému rozsahu sťažnosti sťažovateľ neuviedol, v súvislosti s čím konkrétne a ako malo dôjsť k porušeniu ním označených základných práv.

Ústavný súd pri posudzovaní tejto časti sťažnosti sťažovateľa považoval za kľúčové východiská pre rozhodnutie tieto skutočnosti:

Rodičovské práva a povinnosti patria obidvom rodičom. Ak rodičia žijú v manželstve, predpokladá sa, že ich vychovávajú v zásade na základe vzájomnej dohody

a v záujme maloletého dieťaťa. Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úpravu výkonu rodičovských práv a povinností v určitých špecifických situáciách rieši osobitne, čo nielen umožňuje čl. 51 ods. 1 ústavy, ale to aj predpokladá. Pritom zákon o rodine preferuje predovšetkým dohodu rodičov pri výkone rodičovských práv a povinností (§ 35, § 36, § 25 ods. 1, § 24 ods. 2 zákona o rodine). Až keď nedôjde k dohode rodičov o výkone rodičovských práv, rozhodne o ich výkone súd, vždy však s prihliadnutím na záujem maloletého dieťaťa.

Právna úprava styku rodičov s ich maloletými deťmi nevedie podľa už vysloveného právneho názoru ústavného súdu (PL. ÚS 26/05) k obmedzeniu práv rodičov, ale práve naopak, práve prostredníctvom tejto úpravy sa prispieva k ich garancii, a preto nemôže byť v nesúlade s čl. 41 ods. 4 ústavy. Eventualitu porušenia základného práva sťažovateľa na ochranu jeho rodičovských práv podľa čl. 41 ods. 4 ústavy možno odvodzovať iba vo väzbe na porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Vzhľadom na absenciu namietaného porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ako v petite sťažnosti, ktorým je ústavný súd podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný, tak v jej odôvodnení, nemohlo dôjsť ani k porušeniu označeného základného práva podľa čl. 41 ods. 4 ústavy.

Sťažovateľ navyše namieta, že dlhoročným odlúčením od svojho maloletého syna proti svojej vôli spôsobom, ktorý nie je podľa jeho názoru v súlade so zákonom, došlo aj k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 41 ods. 1 ústavy.

Keďže namietaným porušením základných práv podľa čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy sťažovateľ sledoval ten istý účel, ústavný súd nepovažoval za potrebné osobitne sa zaoberať namietaným porušením jeho základného práva podľa čl. 41 ods. 1 ústavy, pretože závery prijaté k namietanému porušeniu čl. 41 ods. 4 ústavy sa v celom rozsahu vzťahujú aj na záver vo väzbe k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 41 ods. 1 ústavy, ktoré už preto nie je potrebné podrobnejšie odôvodňovať.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, že sťažnosť aj v časti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy namietaným postupom a rozhodnutím krajského súdu v napadnutom konaní, odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Po odmietnutí sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. septembra 2010